

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11.02.1994, sp. zn. 13 Co 46/94, ECLI:CZ:MSPH:1994:13.CO.46.1994.1

Číslo: 43/1995

Právní věta: Byl-li rozsah znárodnění podle dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb. určen až zákonem č. 114/1948 Sb., který byl vydán 28. 4. 1948, potom v takovém případě došlo k přechodu věci na stát až po 25. 2.1948 a lze tedy návrh na vydání věci posoudit podle ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.

Soud: Městský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 11.02.1994

Spisová značka: 13 Co 46/94

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rehabilitace, Restituce

Předpisy: 87/1991 Sb. 100/1945 Sb. 114/1948 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43/1995 sb. rozh.

Byl-li rozsah znárodnění podle dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb. určen až zákonem č. 114/1948 Sb., který byl vydán 28. 4. 1948, potom v takovém případě došlo k přechodu věci na stát až po 25. 2.1948 a lze tedy návrh na vydání věci posoudit podle ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.

(Usnesení Městského soudu v Praze z 11. 2.1994, [13 Co 46/94](#))

Obvodní soud pro Prahu 1 zamítl žalobu žalobců o uložení povinnosti uzavřít dohodu o vydání nemovité věci a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel z toho, že nejsou dány podmínky pro vydání věci, vyžadované s poukazem na zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích. Žalobci prokázali, že jsou osobami oprávněnými podle citovaného zákona a není pochyb o tom, že žalovaný podnik je osobou povinnou, neboť ke dni účinnosti zákona věc držel a nadále drží. Není však podle názoru soudu prvního stupně splněna podmínka uvedená v ustanovení § 6 citovaného zákona, že totiž věc přešla na stát v rozhodném období od 25. 2. 1948 do

1. 1. 1990. Bylo prokázáno, že firma N., spol. s r. o., do jejíž majetkové podstaty byla zahrnuta nemovitost – dům č. p. 1464 v P. – S. se stavební parcelou, byla znárodněna dekretem prezidenta

republiky č. 100/1945 Sb. (ve znění zákona č. 114/1948 Sb.), přičemž podle ustanovení § 1 odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. k zestátnění došlo dnem vyhlášení dekretu, tedy 27. 10. 1945. Na případy, kdy vlastnické právo k majetku nebo jeho části bylo odňato podle předpisů o znárodnění z let 1945 – 1948 mimo rozhodné období, t. j. i před 25. únorem 1948, se zákon č. 87/1991 Sb. nevztahuje.

Vzhledem k tomuto závěru pak soud prvního stupně nepokládal za nutné zjišťovat, zda k zestátnění došlo v rozporu s právními předpisy či nikoli. Úhradu nákladů řízení úspěšný žalovaný podnik nepožadoval.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podali žalobci odvolání, v němž zejména poukazovali na nesprávný výklad ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., který by znamenal faktickou nemožnost uplatnění jakýchkoli nároků oprávněných osob z důvodů uvedených v ustanovení § 2 odst. 3, věta druhá, a v ustanovení § 6 odst. 1 písm. k) zákona č. 87/1991 Sb. ve všech případech, v nichž se znárodnění, přestože bylo realizováno po 25. 2. 1948, odvolává na znárodnovací dekrety prezidenta republiky z roku 1945. Takovýto výklad považují žalobci za zjevný rozpor s úmyslem zákonodárce vyjádřeným v preambuli zákona č. 87/1991 Sb., podle které tento zákon sleduje snahu zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd, k nimž docházelo v období let 1948 až 1989. V daném případě teprve výměrem Ministerstva průmyslu ze dne 20. 5. 1949 byly do majetkové podstaty znárodněného podniku N., s. r. o., začleněny i nemovitosti (dům č. p. 1464 se stavební parcelou 521 v P. – S.) a teprve na podkladě tohoto výměru byl proveden dne 30. 6. 1949 zápis o přechodu vlastnického práva na stát. Do tohoto dne vykonávaly všechna vlastnická práva a povinnosti k nemovitostem R. T., J. T., R. T. a J. T. jako původní vlastníci. Není možný výklad, připouštějící právní retroaktivitu výkonu vlastnických práv a povinností jinou osobou, když fakticky a po právu je v té době vykonával jiný vlastník. Dále vytýkali soudu prvního stupně, že nevzal v úvahu původní znění ustanovení § 4 odst. 2 dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., podle kterého se znárodnění týkalo jen takových nemovitostí a budov, které patřily podniku v den počátku účinnosti tohoto dekretu. Teprve novelou tohoto ustanovení, provedenou zákonem č. 114/1948 Sb., který v této části nabyl účinnosti dnem 28. 4. 1948, bylo novelizovaným ustanovením § 4 odst. 3 a 7 umožněno zahrnout do znárodnění i majetek patřící někomu jinému než znárodněnému podniku. Z důvodu předchozí neexistence takovéto právní úpravy mohlo k přechodu vlastnického práva na stát dojít nejdříve k datu 28. 4. 1948, za správný považují výklad, že k přechodu vlastnictví na stát došlo v této věci až na základě rozhodnutí ministra průmyslu o rozsahu znárodnění ze dne 20. 5. 1949, nejdříve však 28. 4. 1948, tedy v rozhodném období. Navíc měli za to, že doložili, že ke znárodnění došlo v rozporu s tehdy platnými zákonnými předpisy, neboť znárodněná firma N., s. r. o., měla v nájmu pouze část budovy č. p. 1464 v P. – S. a další část měla pronajatu firma Ř., pivovarská nákupna, v. o. s., a v dalších částech domu měly byty fyzické osoby. Uvedená nemovitost tedy nesloužila a ani nebyla určena k provozu znárodněného podniku. Rozhodnutí Ministerstva průmyslu o jejím začlenění do majetkové podstaty N., s. r. o. bylo proto zcela účelovým zneužitím částečného nájmu budovy touto firmou, v zájmu majetkové a politické perzekuce jejích vlastníků. Proto žalobci navrhli, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a žalobě vyhověl.

Žalovaný podnik navrhl potvrzení rozsudku soudu prvního stupně z důvodů v něm uvedených.

Městský soud v Praze zrušil svým usnesením rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 a 2 dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb. ze dne 24. října 1945, o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, znárodněním nabýval stát vlastnictví znárodněných podniků. Znárodnění se týkalo veškerých nemovitostí, budov a zařízení, sloužících provozu znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, jakož i veškerých práv (patenty,

licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, apod.), směnek a cenných papírů, vkladních knížek, hotovostí a pohledávek k podniku náležejících, a také všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patřily podniku v den počátku účinnosti tohoto dekretu. Ložisek a nalezišť surovin a nemovitostí a práv sloužících trvale provozu podniku se týkalo znárodnění, i když náležely někomu jinému než vlastníku podniku.

Podle čl. II bod 14 zákona č. 114/1948 Sb. ze dne 28. dubna 1948, kterým byl změněn a doplněn dekret č. 100/1945 Sb., ustanovení § 4 citovaného dekretu zní: 1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku. /2/ Znárodnění se týká a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin, b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva /licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva apod./, směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky, c) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím podniku. 3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo jeli určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

Výměrem Ministerstva průmyslu ze dne 20. 5. 1949 byly do majetkové podstaty znárodněného podniku zahrnuty nemovitosti zapsané ve vložce č. 1413 pozemkové knihy pro katastrální území P. – S., tj. dům čp. 1464/II se stav. parcelou č. 1387/3, vlastnický připsané R. T., R. H., J. H. a J. B., každé jednou osminou. V odůvodnění výměru se uvádělo, že podnik N., s. r. o. v Praze, byl dnem 1. 1. 1948 znárodněn zestátněním podle ustanovení § 1 odst. 1, bod Sb. dekretu č. 100/1945 Sb., poněvadž šlo o podnik tovární výroby chemicko-farmaceutické. Znárodněním nabyl stát vlastnictví znárodněného podniku v rozsahu plynoucím z ustanovení § 4 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb.

Na základě shora uvedeného je patrné, že zahrnout nemovitosti žalobců do znárodnění firmy N., spol. s r. o., umožnil zákon č. 114/1948 ze dne 28. 4. 1948 Sb., nikoli dekret č. 100/1945 Sb., který znárodnil samotnou firmu N., s. r. o., jež však nepatřila žalobcům; tedy k přechodu vlastnictví žalobců na stát došlo v době po 25. 2. 1948.

Vzhledem k právnímu názoru soudu prvního stupně, se tento soud dosud nezabýval otázkou, zda k znárodnění majetku žalobců došlo v rozporu s tehdy platnými předpisy, jako jednou z podmínek úspěšnosti žaloby o vydání věci; proto odvolacímu soudu nezbylo, než napadený rozsudek podle ustanovení § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušit a podle ustanovení § 221 odst. 2 o. s. ř. věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

V novém rozhodnutí soud prvního stupně rozhodne i o nákladech odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).